

rekao, da snose odgovornost za to podjednako i pisac i izdavačko poduzeće. Pisac, jer se odviše pouzdao u svoju stručnu spremu, a poduzeće, jer nije provjerilo, da li mu je predložen rukopis jezično ispravan i zreo, da se tiska. Ali poduzeće nije to ni moglo učiniti s jednostavnoga razloga, što uopće nema — lektora. Možda poduzeće smatra, da mu je lektor nepotreban teret njegova budžeta? Međutim nije se proslavilo. To bjelodano dokazuje nazočni prvi svezak njegove Popularne naučne biblioteke.

Prof. Ante Šepić

DOSLOVNO PREVOĐENJE S ENGLESKOG JEZIKA

Čitajući naše novine, često nam upadaju u oči nejasnoće, nategnuti i neobični, te katkada upravo smiješni i besmisleni izrazi. Danas se lijep dio vijesti, posuđenih članaka i sl. crpe iz engleskih izvora, tako da je za većinu takvih slučajeva krivo brzopleto prevođenje s engleskog, odnosno nedovoljno poznavanje engleskog i američkog načina života i institucija. Navodim jedino primjere iz »Vjesnika« i »Vjesnika u srijedu«, jer te novine redovito pratim. Letimičan pregled ostalih naših glavnih dnevnih listova uvjerit će nas, da je stanje i tamo isto. Osim toga, koliko mi je poznato, vijesti dolaze već prevedene iz Beograda, tako da se griješke u vijestima iz engleskih izvora (»Reuter«, »Associated Press«) treba da pripišu tamošnjim prevodiocima.

Ovdje su prikazane griješke izazvane doslovnim prevođenjem s engleskog. Sličnost nekih riječi, uz njihovo različito značenje, u hrvatskom i engleskom jeziku predstavlja naime opasnost, u koju se može dospjeti i kojoj naši novinari često ne uspiju izbjeći.

Tako, na primjer, »Vjesnikov« dopisnik iz Londona piše o smanjivanju *taksa* (13. IV. 1957.) i povišenju *renta* u Engleskoj (11. IV. 1957.), dok se zapravo radi o *porazu* (engl.

*tax*¹) i *stanarini* (engl. *rent*²). Ovu drugu riječ on doduše prevodi, u istom članku, pored dva puta kao *renta*, i pet puta ispravno kao *stanarina* stvarajući ipak samo nepotrebnu zbrku.

Ili čitamo (»Vjesnik«, 6. II. 1957.) o *carinskom oficiru*, a radi se o *carinskom službeniku*, ili, još jednostavnije, o *cariniku*. Riječ *officer* znači naime uz *oficir* i *službenik* (svake vrste), tako da se radi jasnoće u svom prvom značenju često dopunjuje, pa kažemo *army officer*.

Saznajemo (»Vjesnik«, 23. I. 1957.), da su pripadnici Irske republikanske armije (zašto ne *vojske*?) bacili u zrak jednu policijsku *baraku* u Sjevernoj Irskoj. Policija obično ne stanuje u barakama, i, uspoređujući s izvornom engleskom viješću, vidimo, da se radi o *a police barracks*. Riječ *barracks*³, međutim, znači *kasarna*, *vojarna*, a ne *baraka*, (što se opet engleski kaže *hut* ili, rjeđe, *shed*, *shack*).

Iste novine (od 23. IV. 1957.) pišu: »To bi (napad na Suez — Ž. B.) narode, koji su se iščupali iz kolonijalnih režima... moglo jedino okrenuti SSSR-u kao njihovu jedinom *šampionu*.« Kod nas se riječ *šampion* upotrebljava jedino u sportu u značenju *prvak* te ovdje gotovo izazivlje smijeh. Trebalo bi je prevesti *poborniku*, *branitelju* — što ona, uz *prvak*, i znači u engleskom.

Jednako klasičan slučaj doslovnog prevođenja s engleskog nalazimo i u vijesti o »romansi Vojvode od Kenta sa Sarom Tuffnell« (»Vjesnik u srijedu«, novogodišnji broj 1956/57.). *Romansa* kod nas znači vrstu pjesme praćene na gitari (ruske, ciganske *romanse*), dok engleska riječ *romance*, koja ima više značenja, ovdje znači ono, što mi obično nazivljemo *roman* (u prene-

¹ *Taksa* se engleski kaže *duty*.

² Englezi zapravo nemaju riječi *renta*, nego uzimaju izvorni francuski oblik *rente* (koji onda i izgovaraju na francuski način) ili se služe svojim riječima *annuity*, *allowance*, *dividends*, od kojih svaka zapravo znači samo jedan oblik *rente*.

³ Obično u množini.

senom smislu, t. j. *Ijubavna afera*). Trebalo je dakle prevesti: »roman Vojvode od Kenta...«

Zbog doslovnog prevođenja uz ovakve izrazite griješke dolazi i do manjih netočnosti, koje samo čudno zvuče ne oštećujući uglavnom smisao, ali nepotrebno nagrđujući ili osiromašujući naš jezik.

Za vrijeme sveske krize, na primjer, svi smo čitali, da »Eden mora ići«, jer su tada mnogi Englezi mislili, govorili i pisali »Eden must go«. Bilo bi točnije, da smo to tada preveli sa »*Eden se mora povući*« (ili bar *otići!*). Isto smo, međutim, mogli ponovo čitati (»Vjesnik u srijedu«, 22. I. 1957.) u vezi s Indonezijom: »Sastroamidžojova vlada mora da *ide*.«

Čudno zvuči i naslov knjige »Moj muž i atom« (»Vjesnik«, 16. I. 1957.). Dok se u engleskom jeziku često čuje jednina *the atom* u značenju množine, t. j. atomi, za nas je to strano, i trebalo je prevesti »Moj muž i atomi«.

Engleskim utjecajem može se, po mome mišljenju, protumačiti, što umjesto *Tunižani*, što bi bilo prirodno prema *Tunis*, nailazimo na oblik *Tunežani*, prema engleskim riječima *Tunesia* (Tunis) i *Tunesian* (Tuniski, Tunižanin, Tunižanka). Odgovarajući francuski oblici jesu naime *Tunisie*, odnosno *Tunisien*. Oblik *Tunežani* je već prilično udomaćen, ali bi trebalo bar preporučivati oblik *Tunižani*.⁴

Posljedica nekritičkog preuzimanja iz engleskog jest i to, kada iz Reuterove vijesti (»Vjesnik«, 10. II. 1957.) saznajemo, da je umro *Nikolas* Horthy. Engleski se Nikola kaže *Nicholas* (ili *Nicolas*), a naši su novinari slijepo preuzeli to ime pohrvativši ga valjda u *Nikolas*. Trebalo je, međutim, ili donijeti to ime u čistom mađarskom obliku, dakle *Miklós* Horthy, ili, ako to nismo htjeli, u našem obliku *Nikola* Horthy, što je, uostalom, i uobičajeno.

⁴ Uostalom i sam »Vjesnik« ga katkada upotrebljava. Tako nalazimo u broju od 6. V. 1957. oblik *Tunižanke*.

Slično je i kada »Vjesnik u srijedu« u broju od 26. I. 1957. govori o slavnom romanu »Uliks« poznatog irskog pisca Jamesa Joycea. U tome taj tjednik nije usamljen — opći je običaj, da se kod nas, prema izvornom nazivu »Ulysses«, tako prevodi naslov tog romana. Poznato je, međutim, da je drevni grčki junak uz latinski naziv *Ulixes* imao i grčko ime *Odysseus*. U Engleskoj je do ovog stoljeća bio običniji naziv *Ulysses*, ali kod nas je običniji oblik *Odisej*, pa bi tako trebalo pisati o romanu »Odisej« Jamesa Joycea.

I, konačno, ovamo bi se moglo svrstati »neprevođenje«, to jest nepreračunavanje, stranih mjera, koje se navode u vijestima iz inozemstva. Kad »Vjesnik« (12. I. 1957.) donosi vijest o puštanju u pogon najveće brane na svijetu u Indiji i kaže, da je ona dugačka tri milje, ne misli se na to, da bi brojni čitaoci imali mnogo jasniju predodžbu, da se preračunalo i napisalo *preko 4800 metara ili gotovo pet km*. Naše novine su namijenjene najširem krugu čitalaca, pa bi bilo korisno, da su one potpuno razumljive za svakoga.

Posebnu skupinu čine griješke uzrokovane nedovoljnim poznavanjem engleskog i američkog načina života i društvenih institucija.

Tako se piše o 254 *oblasti* u Teksasu (Vjesnik, 15. III. 1957.) Premda je Teksas najveća savezna država u SAD (kao Francuska i Grčka zajedno), on nije tako golem, da bi imao 254 *oblasti*. Očito se samo radi o lošem prijevodu riječi *county*, koja zapravo znači *grofovija*, ali kao osnovna upravna jedinica u SAD (i Engleskoj) odgovara našem kotaru, te se tako obično i prevodi. Dakle 254 *kotara*, a ne *oblasti!*

U »Vjesniku u srijedu« (od 16. I. 1957.) u kratkom životopisu Harolda Macmillana kaže se, da je on studirao u Etonu i Oxfordu. U Oxfordu je mogao studirati, ali ne u Etonu, koji je privatna škola internatskog tipa za djecu aristokracije i višeg građanskog staleža, donekle slična klasičnoj gimnaziji.